

SPRÅKPLAN

EMMABODA KOMMUN S

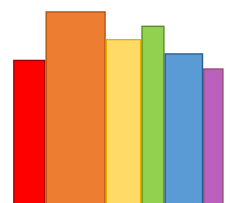
FÖRSKOLOR

Det är i språkandet lärandet blir till!

Emmaboda kommun
Bildningsförvaltningen

Varför en språkplan för förskolan?

Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. För att uppnå likvärdighet samt en långsiktig och målmedveten språkutveckling är det alla medarbetares ansvar att se sin roll som språkutvecklare och aktivt arbeta med barnens språkutveckling.

Vi vill tydliggöra språkets betydelse för tänkande, kommunikation, lärande, läsning, skrivning och social uveckling och visa hur man med väl genomtänkt strategi kan stimulera och stödja barns språkutveckling.

Språkplanen bygger på aktuell läroplan och aktuell forskning

Vår vision

Alla barn som lämnar förskolan ska ha fått möjlighet till att utveckla en språklig kompetens som ger dem goda förutsättningar för att lyckas i skolan och livet.

Under tiden på förskolan ska de få känna sig sedda, inkluderade, uppleva språglädje och utveckla ett rikt och nyanserat språk. De ska mötas av pedagoger som kan kommunicera med dem utifrån deras förutsättningar.

Alla vårdnadshavare ska känna trygghet i att deras barn får en god språklig grund att stå på.

om språk, kommunikation och lärande.

Dessa har en samstämmighet i synen på språkutvecklingens avgörande betydelse för såväl lärande som social och demokratisk utveckling.

Genom en gemensam språkplan som alla pedagoger inom förskolan arbetar efter säkerställer vi en hög kvalitet i det språkfrämjande arbetet och bidrar till att minska språkliga klyftor mellan barnen och därmed främjas en inkluderande förskolemiljö. Det blir även ett verktyg för att utvärdera och utveckla det språkfrämjande arbetet inom förskolan.

”Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter.”

”Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften.”

Lpfö18, 2018

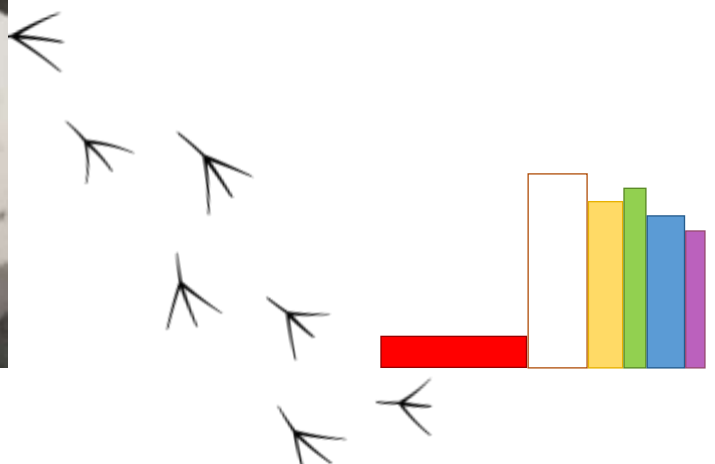
Att arbeta med språkutveckling

Alla pedagoger har ett ansvar för att utveckla barnens olika sätt att kommunicera t ex samtala, teckna, fritt berätta, dramatisera, skulptera. De är språkliga förebilder som är medvetna om och förstår språkets betydelse, både kunskapsmässigt, socialt och emotionellt.

Pedagogerna stöttar barnen i att våga använda och leka med det talade språket och uppmuntrar och utvecklar nyfikenheten och intresset för böcker och läsning hos barnen. De bidrar till barnens utveckling inom berättande, återberättande, beskrivande och argumenterande och uppmuntrar flerspråkighet.

Pedagogerna har en gemensam grund och inriktning som sätter språkutvecklingen i främsta rummet, i första hand för de barn som behöver det mest.

Detta nås bland annat genom kollegialt lärande där pedagogerna kan dela erfarenheter och kunskaper.

Estetiken i språket - hundraspråkligheten

Estetik och språkutveckling är två viktiga aspekter inom förskolan som går hand i hand. Hundraspråklighet, inspirerad av Reggio Emilia-pedagogiken, betonar betydelsen av att integrera estetik och språkutveckling i förskolemiljön.

Det som utmärker en estetisk läroprocess är ett undersökande och utforskande arbetssätt. Genom att innehållet gestaltas i en form ger det oss också en möjlighet att tillsammans kommunicera kring innehållet eftersom det blir synligt för andra.

Barnen uppmuntras att utforska och använda varierande material för att utveckla förmågan att tänka på olika sätt och hitta nya sätt att uttrycka sig på. Att använda kreativitet och fantasi utvecklar förmågan att tänka kritiskt och resonera kring olika ämnen och världen och värden i stort och smått.

Vad är estetik?

Estetik är läran om det sinnliga förnimmandet, konsten och skönhetsens filosofi.

TVÄRTOM, DET ÄR HUNDRA SOM FINNS!

Ett barn
är gjort av hundra

Barnet har hundra språk
hundra händer
hundra tankar
hundra sätt att tänka
att leka och att tala på
hundra alltid hundra
sätt att lyssna
att förundra att tycka om
hundra lustar
att sjunga och förstå
hundra världar
att uppfinna
hundra världar
att drömma fram

Ett barn har hundra språk
(och därtill hundra hundra hundra)
men berövas nittionio.
Skolan och kulturen
skiljer huvudet från kroppen.

Man ber barn;
att tänka utan händer
att handla utan huvud
att lyssna men inte tala
att begripa utan glädjen i
att hänföras och överraskas
annat än till påsk och jul.

Man ber dem:
att bara upptäcka
den värld som redan finns och
av alla hundra
berövar man dem nittionio

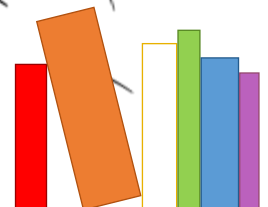
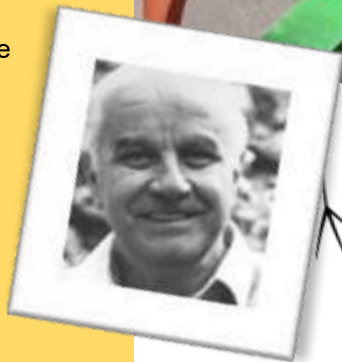
Man säger dem:
att leken och arbetet
det verkliga och det inbillade
vetenskapen och fantasin
himlen och jorden
förnuftet och drömmarna
är företeelser
som inte hänger ihop.

Man säger dem:
att det inte finns hundra
Men barnet säger:
Tvärtom, det är hundra som finns.

- Loris Malaguzzi -

Språkliga lärmiljöer

Förskolorna ska erbjuda tydliga, tillgängliga, stimulerande, kreativa och estetiskt inbjudande miljöer som uppmuntrar till utforskande, kommunikation och språkutveckling. Våra pedagogiska lärmiljöer är mötesplatser, där barnen självständigt eller tillsammans med andra får möjlighet att använda sin inneboende nyfikenhet och kreativitet. Det innebär att de kommer att förändras utifrån barnens erfarenheter och intressen.

IT och digitalisering

På förskolan används IT-verktyg som ett komplement till traditionell undervisning och språkstimulering. Det erbjuds en balanserad användning av teknologi, med fokus på interaktion och kommunikation mellan barnen och med pedagogerna.

Förskolan strävar efter att skapa en trygg och självständig miljö där barnen kan utforska och lära sig genom teknik. För att säkerställa att de används på ett positivt sätt för att stödja barnens språkutveckling utvärderas och anpassas ständigt vår användning av IT-verktyg.

Förskolan kommer att aktivt arbeta med att utveckla den digitala kompetensen hos både barnen och personalen. Allt sammantaget bidrar det till en ökad förståelse och upptäckt av teknik hos barnen, som förberedelse inför den ökande digitaliseringen i samhället.

Med alternativa verktyg menas till exempel:

Appar,
E-böcker
Digitala skrivhjälpmedel
Interaktiva skrivtavlor
Lärplattor
Ordböcker & lexikon
Pekplattor
Skanner & OCR-program
Stavningskontroll
Tal-syntes
Telefoner
Word-anpassningar
Översättningsstöd

Specialpedagogiska
skolmyndigheten, 2012

Språkutveckling i förskolan

Språkets betydelse

En god språklig medvetenhet är en förutsättning för positiv läs- och skrivutveckling vilket innebär en förmåga att kunna analysera sitt språk och att bli medveten om språkets ljudmässiga uppbyggnad.

I materialet ”Före Bornholmsmodellen – Språksamlingar i förskolan” betonas vikten av att satsa på språklig medvetenhet redan i förskoleåldern.

Författarna menar att lek med språkets byggstenar samt lek med bokstäver banar väg för ett mer lustfyllt möte med läsningen och skriften i skolan.

Pedagogernas didaktiska förmåga är av stor vikt eftersom barns språkutveckling är beroende av den input som en kunnig och språkligt utmanande vuxen kan ge.

En god läsförståelse är viktig för att kunna delta i det demokratiska samtalet och för att ges goda förutsättningar i ett kunskapsintensivt samhälle. Omvänt riskerar en försämrad läsförståelse att urholka en av grunderna för demokratin.

Läsförståelse är kopplat till teoretiskt tänkande och är en förutsättning för framgång i de allra flesta skolämnen. Därför är det också avgörande att denna kompetens utvecklas tidigt.

Barns språkutveckling

Språk och kommunikation definieras som ett samspel mellan innehåll, form och användning.

Dessa tre delar samspelar ständigt när vi kommunicerar, och alla tre delarna behövs. Språkutvecklingen börjar långt innan ett barn börjar tala. Delar av språkets användning, som socialt samspel och viljan att kommunicera utvecklas tidigt. I den tidiga språkutvecklingen sker språkinläringen omedvetet.

Denna omedvetna inläring drivs framåt av samspel med andra och pågår hela livet. Redan under förskoletiden påbörjas också den medvetna språkinläringen. Barnet kan peka på ett föremål för att få veta vad det heter.

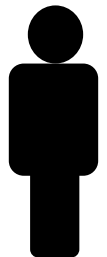
Funktion: pragmatisk (turtagning, samspel)

Innehåll: semantik (begrepp, ordförråd)

Form: fonologi, grammatik

Språklig medvetenhet/ metaspråk

Skriftspråk

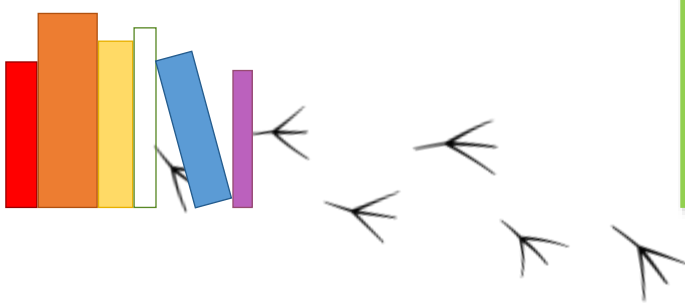

Bruces språkutvecklingstrappa

(inspirerad av Bloom&Lahey, 1978)

”Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt”

Lpfö18, 2018

Flera språk är en kompetens

Utbildningen ska genomsyras av ett interkulturellt förhållningssätt. Det innebär att flerspråkighet ses som en kompetens för både samhälle och individ. Det handlar också om en öppenhet mot den mångfald av kulturer och språk som finns i samhället idag. Att leka och lära på olika språk är berikande för barnets kognitiva och sociala utveckling.

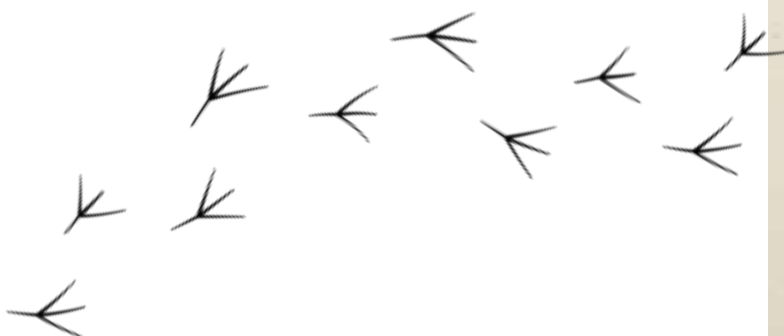
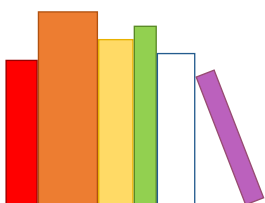
Europeiska unionens råd om nyckelkompetenser för livslångt lärande från 2018 trycker på att den flerspråkiga kompetensen ska höjas för att bidra till gränsöverskridande kommunikation och rörlighet. Rådet skriver särskilt om att språk hos personer som tillhör en minoritet eller har migrationsbakgrund ska respekteras likvärdigt med ett lands officiella språk som är den gemensamma ramen för interaktion. EU-kommissionen har som mål att varje medborgare ska kunna två språk utöver modersmålet.

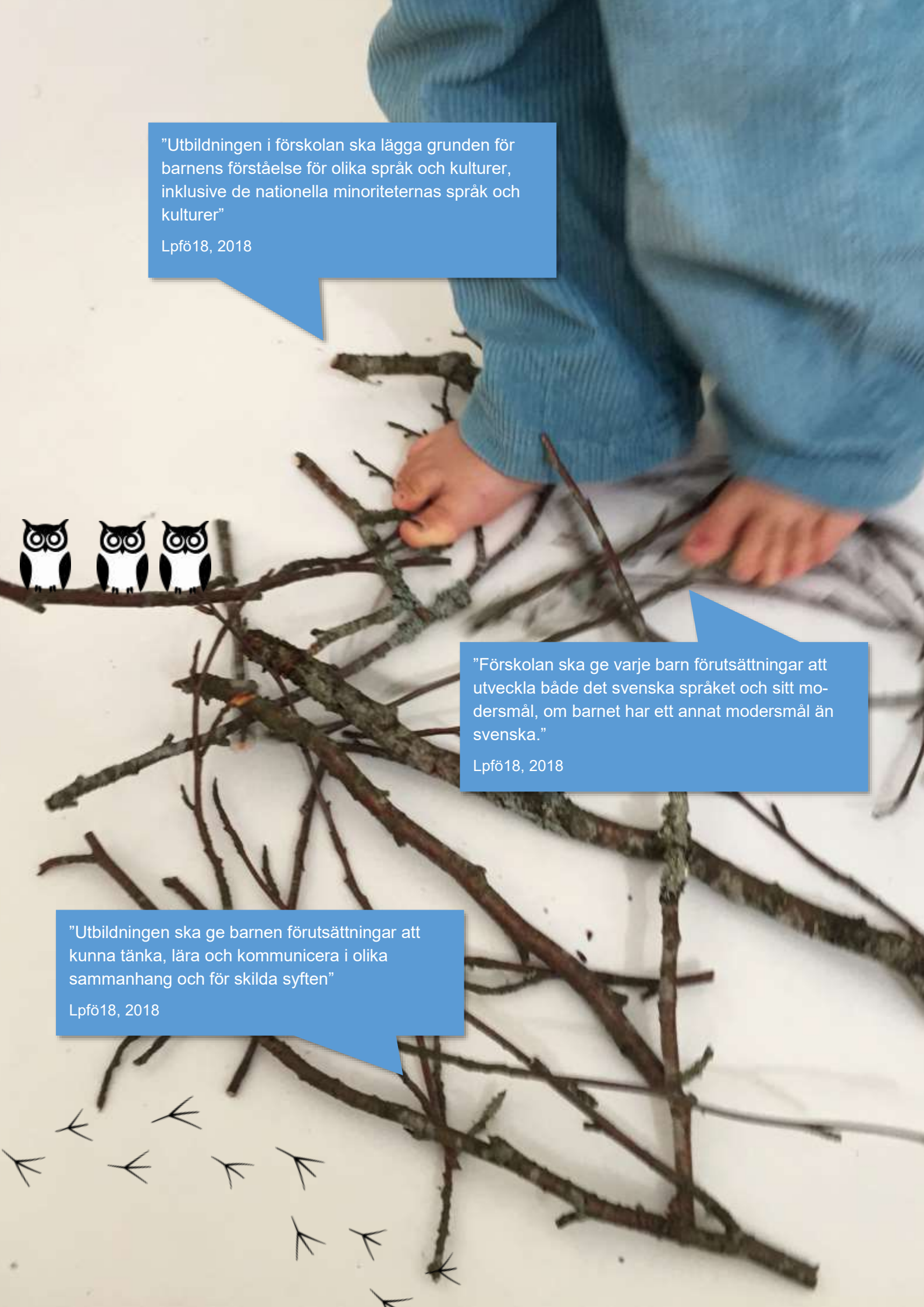

Modersmål och flerspråkighet i förskolan

”En positiv attityd innebär en förståelse för kulturell mångfald och ett intresse för språk och interkulturell kommunikation. Det innebär också respekt för varje persons individuella språkprofil, vilket innebär såväl respekt för modersmål som talas av personer som tillhör en minoritet eller har migrationsbakgrund som erkännande av ett lands officiella språk som gemensam ram för interaktion.”

EU-rådets rekommendationer om nyckelkompetenser

"Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för barnens förståelse för olika språk och kulturer, inklusive de nationella minoriteternas språk och kulturer"

Lpfö18, 2018

"Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål, om barnet har ett annat modersmål än svenska."

Lpfö18, 2018

"Utbildningen ska ge barnen förutsättningar att kunna tänka, lära och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften"

Lpfö18, 2018

Vuxna som språkliga förebilder och medvetna samtal

Barn lär sig språk i socialt samspel med andra språkligt mer erfarna individer – det lilla barnet socialiseras till språk genom språk. Det har stor betydelse vilket språkbruk och förhållningssätt den vuxne använder i sitt samspel med barnet för att barnet ska utvecklas. Det viktigaste för de allra yngsta (0-3 år) barnens lärande är att de möter responsiva och lyhörda vuxna.

Det ger stor effekt på barns språkutveckling om vuxna höjer nivån på det egna talade språket. Om pedagoger är alltför måna om att alla ska förstå vad de säger finns det risk att de lägger sig under barnens

språkliga utvecklingsnivå i samtalen, med resultatet att barnets språk inte utmanas och utvecklas. Det är viktigt att upprätthålla språklig komplexitet och ordrikedom. Det innebär att den vuxne ska förtydliga för de barn som behöver det men samtidigt höja den språkliga nivån avsevärt för de barn som behöver utmanas i sin språkutveckling.

Pedagogerna behöver ge barnet en språklig input som är av hög kvalitet. Barnet behöver utveckla både vardagspråk och kunskapsrelaterat språk.

Läs- och skrivkunnighet är förmågan att i både tal och skrift identifiera, förstå, uttrycka, skapa och tolka koncept, känslor, fakta och åsikter med hjälp av ljud- och bildmaterial och digitalt material inom olika områden och sammanhang.

Den förutsätter en förmåga att effektivt kommunicera och få kontakt med andra, på ett lämpligt och kreativt sätt.

När läs- och skrivkunnigheten utvecklas läggs grunden för vidare lärande och språklig interaktion.

EU-rådet rekommendation om nyckelkompetenser för livslångt lärande, 2018

Bokläsning i förskolan

Forskning visar att barn som tidigt får lyssna på högläsning och vara med i bokdiskussioner tillsammans med andra får en bättre språk-, läs- och skrivutveckling senare i livet.

Barn upptäcker att böckerna speglar verkligheten och förstår genom den vuxne som läsförebild att böcker ska hanteras på ett visst sätt. Barn som sett vuxna läsa imiterar ofta själva läsbeteendet och skapar sig efterhand en identitet som läsare. Barnet utvecklar på så vis det som vi kallar för litteracitet (literacy), som handlar om att kunna läsa och skriva.

I högläsningen påbörjas barnens utveckling mot att

bli läsande individer. De yngre barnen lär sig tidigt att tecknen och krumelurerna i boken faktiskt berättar något, och att det är något som kan läsas om och om igen – det är en berättelse! Detta lägger grunden för barnets egen berättarförmåga, både muntlig och skriftlig.

Språkutvecklande lek

Språkutvecklande lek kan vara utformad på olika sätt. Det kan vara organiserad och vuxenstyrd lek med fokus på språk och det kan också vara barninitierad lek där den vuxne går in på ett lyhört sätt och ger näring till leken och där det är leken i sig som sätter fart på språkutvecklingen.

Pedagoger har stora möjligheter att utöka barnens lekrepertoar genom att föra in nya moment och roller. Det handlar inte om att styra leken eller att den vuxne tar över ansvaret utan att den vuxne fungerar som en lyhörd medlekare som lotsar barnen framåt i leken och hjälper dem att utveckla den.

I rollek med andra barn, i synnerhet om en vuxen är närvarande, talar barn mer varierat och med ett större ordförråd. Barn som lärt sig lekkonsten kan utveckla sitt tema över dagar och veckor. Leken blir en berättelse och ett utvecklat lekande leder till god berättarförmåga.

När barn leker skapar de sig en egen inre värld, de tränar sin föreställningsförmåga. Utan att ord blir till föreställningar orkar man inte lyssna på en saga, på ett föredrag eller lyssna till vad läraren säger. Språket bygger på att det kan associeras till föreställningar och bilder hos mottagaren.

AKK – Alternativ och Kompletterande Kommunikation

Att kommunicera är en grundläggande mänsklig rättighet och en förutsättning för lärande. Barn måste kunna uttrycka sig, få säga sin mening, ställa frågor, göra val, säga ja/nej, få veta vad som händer, få delta i samtal och umgås med andra. För de barn som av olika anledningar har svårt att kommunicera genom att tala är det viktigt att förskolan har goda kunskaper om AKK.

AKK - Alternativ och kompletterande kommunikation, är ett samlingsnamn för olika kommunikationssätt mellan människor. AKK ger oss möjlighet att förstå varandra, uttrycka känslor, åsikter och tankar.

Det gör vi genom att använda naturliga reaktioner, signaler, ljud, gester, föremål, tecken, bilder eller symboler. AKK kan användas tillsammans med talat språk och/eller helt ersätta talat språk.

Specialpedagogiska myndigheten

Bibliotekens roll för barns språkutveckling

Biblioteken har en viktig roll i den pedagogiska verksamheten i kommunen genom att de tillhandahåller litterär kompetens för att utveckla barnens språkliga förmågor samt ett gediget utbud av relevant litteratur för alla åldrar. Föräldrar och barn kan få bibliotekariernas hjälp med urval på biblioteket. Rätt bok till rätt barn avseende intresse och svårighetsgrad är en viktig del i att öka/bibehålla läsintresset.

Verksamhet som biblioteket erbjuder förskolorna i nuläget är som följer men det finns alltid möjlighet för utveckling av den.

- Sagostund – Sagor, ramsor och sång. Besök på alla förskolor i kommunen två gånger per termin och ett besök på biblioteket för alla 3 och 5 åringar på kommunens förskolor.
- Bokbilen kör regelbundet till förskolan i Eriksmåla och lånar ut böcker som önskas.
- Bokväskor – packas och skickas till alla kommunens förskoleavdelningar var 6:e vecka. Innehållet är anpassat efter barnens ålder/årstid samt det som efterfrågas av pedagogerna.
- Morgonmys – erbjuds en gång i månaden under vinterhalvåret på huvudbiblioteket för de yngsta i kommunen samt deras vuxna och syskon – sagor, sång och fika.

Bibliotekets medieutbud för barn:

- skön- och facklitteratur
- taktila böcker
- böcker med tecken
- pekböcker
- flanosagor
- bilderböcker
- Sifferböcker
- ABC-böcker
- börja läsa böcker med enbart versaler
- första faktaböcker
- sagoböcker
- böcker på andra språk än svenska
- ljudböcker
- tidskrifter

HAR DU LÄST TILLRÄCKLIGT FÖR BARNEN IDAG?

Vid 5 års ålder har barnen hört:

Aldrig läst för	4 662 ord
Läst för 1-2 ggr/vecka	63 570 ord
Läst för 3-5 ggr/vecka	169 520 ord
Läst för dagligen	296 660 ord
Läst 5 böcker dagligen	1 483 300 ord

Vilken skillnad gör en miljon ord?
All skillnad i världen...

